

ОЦІНКА РІВНЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Бойправ О.

Національний університет харчових технологій

Україна перебуває на етапі економічного розвитку, що супроводжується значними трансформаціями, особливе місце в яких займає трансформація податкової системи. Податкове законодавство України є динамічним, складним і залишається некодифікованим, що обумовлює неповноту інформації щодо сплати податків. Податкова система характеризується надзвичайним розростанням неформальних

зв'язків, корупцією, фіскальністю, що призводить до поляризації інтересів держави і платника податків та підвищення транзакційних витрат оподаткування. Як наслідок, податкове середовище вітчизняних підприємств характеризується невизначеністю, а податкове навантаження є надмірним, що призводить до збитковості або тінізації їх діяльності.

Податкова система України, маючи достатній досвід існування, не створила ефективного механізму функціонування, здатного стимулювати розвиток економіки. Відсутність стабільної законодавчої, ефективної економічної та виваженої податкової політики в напрямі оподаткування господарюючих суб'єктів не забезпечило досягнення достатнього рівня довіри з боку останніх, що призвело до тінізації економіки і низьких темпів економічного розвитку країни.

У сучасній економічній літературі існують різні точки зору щодо трактування сутності поняття «податкове навантаження» (тягар). Однак всі вони сходяться на тому, що це відносний показник вимірювання, за яким проводиться аналіз та оцінка рівня ефективності дії окремих податків чи податкової системи у цілому [1, С. 8].

Трактування зазначеного поняття є різними залежно від формації його розгляду, однак це не дає підстав стверджувати, що вони відрізняються за економічним змістом. Ми дотримуємося думки про те, що податкове навантаження є показником, який характеризує систему оподаткування і визначає рівень перерозподілу фінансових ресурсів у країні. В Україні аналітичними відділами Державної фіскальної служби оцінка сплати податків та зборів проводиться за допомогою таких показників, як: середньогалузеве податкове навантаження, рівень податкового навантаження в цілому по країні, в розрізі областей, районів, окремих суб'єктів господарювання.

Питання щодо встановлення оптимального рівня податкового навантаження як чітко визначеної норми співвідношення між бюджетами та валовим внутрішнім продуктом розглядаються вже не одне століття.

У міжнародній практиці для оцінки податкового навантаження на макроекономічному рівні використовують так званий податковий коефіцієнт, який розраховується як відношення суми сплачених податків, включаючи обов'язкові відрахування на соціальне страхування, до валового внутрішнього продукту в ринкових цінах.

Однією з найгостріших є проблема надмірного податкового навантаження та визначення оптимального рівня оподаткування, який би забезпечував стабільні та достатні надходження у Державний бюджет України, а, з іншого боку, не ліквідував би стимулів до активізації підприємницької діяльності та розвитку національної економіки в цілому. Ідея зниження податкового тиску є привабливою та має достатньо прихильників, передусім у країнах з перехідною економікою.

У наукових колах України й досі тривають дискусії про оптимальний та ефективний для економіки країни рівень оподаткування, який би стимулював розвиток виробничого сектору, при цьому забезпечуючи підвищення соціально-економічних норм і стандартів.

В Україні надзвичайно високий рівень податкового тягара, внаслідок чого знижуються можливості податкового стимулювання росту обсягів виробництва, структурної перебудови економіки, підвищення ступеня ділової активності суб'єктів господарювання [2, С. 31].

Оптимальність рівня податкового навантаження має визначатися економічними умовами розвитку та складовими системи державного управління, а також

тим, наскільки ефективно використовуються податкові надходження при перерозподілі державного бюджету для задоволення соціально-економічних потреб суспільства.

В Україні спостерігається нерівномірне податкове навантаження, що не забезпечує створення однакових умов для ведення бізнесу і порушує основні принципи функціонування податкової системи.

Зниження рівня тінізації фінансового сектору є значним резервом для зростання доходів і збалансування державного бюджету країни. Сьогодні ключовим завданням уряду має стати реформатування системи державних фінансів як у податковій, так і в бюджетній політиці.

Зниження податкового навантаження є необхідною умовою виходу України з економічної кризи, що приведе до формування цілої низки позитивних зрушень в економічній і податковій сферах. Поступове зниження податкового навантаження на фізичних осіб сприятиме збільшенню заощаджень домогосподарств, підвищенню платоспроможного попиту населення, а отже розвитку виробництва та збільшенню реальних доходів платників податків і, як наслідок, — зростання податкової бази.

ЛІТЕРАТУРА

1. Годованець О. Податкове навантаження: важливий чинник соціально-економічної стратегії держави / О. Годованець, Т. Маршалок // Економічний аналіз. — 2010. — № 3 (19). — С. 85–89.

2. Соколовська А. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки / А. Соколовська // Економіка України. — 2009. — № 7. — С. 4–12.

Науковий керівник: Сілакова Г.В.